

Läroplaner 1991:20

Kommentarmaterial

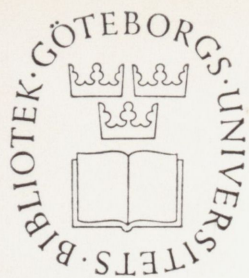
L

sfi - 91

DENNA BOK TILLHÖR REFERENSBIBLIOTEKET
MEN FINNS ÄVEN FÖR HEMLÅN

Gruppsamman-
sättning och
bedömning

Läroplan
1012

Pedagogiska biblioteket

REF Läroplaner

Ex 2

Pedagogiska biblioteket

GÖTEBORGS UNIVERSITETSBIBLIOTEK /

14000

000237823

sfi - 91

Gruppsammansättning och bedömning Kommentarmaterial

[Läroplaner 1991:20]

Allmänna Förlaget

SÖ:s publikation Läroplaner (1991:20)

Grupsammansättning och bedömning

© Skolöverstyrelsen och Allmänna Förlaget

Redaktör Kerstin Thorsén

Allmänna Förlaget, 106 47 Stockholm

tfn 739 95 00

Upplaga 2:1

ISBN 91-38-40432-X

ISSN 0283-491X

Beställningsadress: Allmänna Förlaget, Kundtjänst, 106 47 Stockholm

tfn 08-739 96 30

Gotab 93752, Stockholm 1991

Innehåll

Förord 5

Inledning 6

Praktiska och organisatoriska frågor 7

Antagning 7

Gruppsammansättning 8

Antagningsblankett 8

Faktorer som har betydelse för språkinlärning 9

Timfördelning – ”ta från de rika och ge till de fattiga” 11

Kommuner med få invandrare 11

Information 13

Bedömningstillfällen 13

Vem bedömer? 15

Avskiljning 16

Tankarna bakom bedömningsinstrumentet 17

Kunskaps- och färdighetsnivå för sfi 17

Att bedöma språkkunskaper 17

Bedömningsmetoder 18

Bedömningsinstrument 21

Samtal 22

Teknik 22

Band 23

Bedömning 23

Fri skrivning 26

Genomförande 26

Bedömning 26

Cloze-test 28

Teknik 29

Bedömning 29

Exempel på bedömning 30

Exempel på blanketter m m 49

Blankett för gruppinplacering 49

Analyschema för bedömning av samtal 50

Analyschema för bedömning av skriftlig produktion 51

Bedömningsblankett för kursdeltagare 52

Exempel på tidningsnotiser 53

Exempel på cloze-test 54

Förord

Läroplanen för grundläggande svenskundervisning för vuxna invandrare (Lsfi-91) består av en allmän del och av kommentarmaterial. Den allmänna delen innehåller mål och riktlinjer för verksamheten samt en beskrivning av vilken kunskapsnivå deltagarna skall ha uppnått efter genomgången sfi. Denna del av läroplanen utgör föreskrifter som är bindande för alla som arbetar med sfi. Kommentarmaterialen innehåller däremot inga bindande regler.

Föreliggande kommentarmaterial, som bl a behandlar bedömning av invandrades svenskkunskaper, har till syfte att precisera och konkretisera texten i läroplanens allmänna del under rubriken "Mål", "Undervisningens innehåll" och "Metoder och arbetsformer" samt att ge vägledning till lärare, anordnare och bedömare i kommunerna i fråga om inlärningsprognos, bedömning och gruppsammansättning.

Kommentarmaterialet utarbetades 1986–87 av Gunilla Colliander, Leif Styfberg och Ti Söderberg-Leino.

Materialet har reviderats så att det överensstämmer med Lsfi-91 av Ti Söderberg-Leino och Berit Söderman.

Stockholm i juni 1991

Anders Franzén

Ampe Meyerhöffer

Inledning

Samtliga nykomna invandrare i Sverige har rätt till grundläggande svenskundervisning för invandrare (sfi). Denna undervisning är inte tidsbegränsad utan deltagaren har rätt till svenskundervisning tills han eller hon har nått de kunskaps- och färdighetsmål som finns beskrivna i läroplanen för sfi (Lsfi-91).

Detta innebär att olika deltagare kan behöva olika antal studietimmar för att nå målet, vilket ställer stora krav på anordnare vad gäller organisation, planering och förmåga att bilda väl fungerande grupper. För att kunna avgöra hur lång tid de olika deltagarna kan behöva studera och för att göra bra gruppammansättningar krävs både kunskaper om de faktorer som påverkar inläringen och ett bra bedömningsinstrument som visar deltagarnas språkliga nivå.

Detta kommentarmaterial behandlar i första kapitlet praktiska och organisatoriska frågor om antagning, timfördelning, gruppammansättning etc.

Andra kapitlet ägnas åt resonemang om hur man testar språkkunskaper samt åt val av bedömningsinstrument och tankarna bakom detta val. Med bedömning avses i detta kommentarmaterial den typ av bedömning som syftar till att fastställa om invandraren nått den beskrivna kunskaps- och färdighetsnivån eller var han eller hon befinner sig i förhållande till denna nivå.

I det tredje kapitlet ges exempel på bedömningar av samtal och uppsatser på olika nivåer. Samtalen finns inspelade på den kassett som medföljer detta kommentarmaterial.

Sista delen av kommentarmaterialet innehåller förslag på antagningsblankett och bedömningsblanketter.

Med invandrare avses i texten såväl flyktingar som övriga invandrare.

Praktiska och organisatoriska frågor

Antagning

I och med att en invandrare anmäler sig till sfi åligger det kommunen att ta reda på

- om personen är formellt berättigad till sfi
- om personen även är berättigad till grundläggande vuxenutbildning (grundvux) eller i behov av sårvux.

Kommentar: Är invandraren också berättigad till grundvux måste hans eller hennes tidigare utbildning, kunskaper i svenska etc vara avgörande för på vilket sätt sfi kombineras med grundvux.

Antas invandraren till sfi skall kommunen även ta reda på

- om personen har några kunskaper i svenska och på vilken nivå dessa kunskaper ligger
- vilka personens förutsättningar är när det gäller att lära sig svenska.

Kommentar: Själva antagningsförfarandet sker givetvis på det sätt som är mest praktiskt för kommunen. Viktigt är dock att bedömningen av svensk kunskaperna görs av någon eller några som aktivt arbetar/ arbetat med sfi.

Ett bra fungerande antagningssystem underlättar vidare planering och organisation av sfi.

För de invandrare som befinns ha kunskaper och färdigheter i svenska på eller över kunskaps- och färdighetsnivån för sfi och har en allmän orientering om Sverige och svenska förhållanden utfärdas ett intyg på detta. Det är kommunens skyldighet att meddela invandraren beslut om ett avslag på hans eller hennes begäran om antagning till sfi, motivering för detta, information om hans eller hennes rätt att överklaga beslutet samt till vem ett eventuellt överklagande skall skickas. Detta meddelande skall vara skriftligt. Invandraren bör i detta sammanhang informeras om möjligheter till vidare studier eller arbete.

Gruppsammansättning

” Gruppsammansättningen skall göras så att arbetet mot målen underlättas. Om deltagarna har någorlunda likartade förutsättningar för studierna ökar möjligheterna att genomföra en undervisning som tillfredsställer alla i gruppen.”
(Lsfi-91)

Det kan inte nog understrykas hur viktigt för samtliga deltagares studieresultat en bra och välfungerande studiegrupp är. Deltagarna måste känna att det verkligen ger dem något att komma till undervisningen och läraren måste ha möjlighet att undervisa på en nivå som passar alla.

Ingen deltagare kan känna sig motiverad att komma till en undervisning på alltför hög eller låg nivå. Dessutom är tiden för sfi begränsad och undervisningstiden måste användas så effektivt som möjligt. Detta sker bäst då alla i en grupp har någorlunda lika förutsättningar.

Därför bör kommunen vid gruppindelning ta så stor hänsyn som möjligt till de faktorer som påverkar inläringen. Sådana faktorer som man kan ta reda på är utbildning i hemlandet, språktillhörighet, tidigare erfarenheter av språkinläring, ålder, kontakt med svenskar och planer för framtiden. Givetvis spelar även andra faktorer som begåvning, intresse etc en stor roll. Därför får man alltid justera grupperna efter en tid. Hur de olika faktorerna, som påverkar inläringen, och eventuella kunskaper i svenska sedan viktas och sammanvägs beror på hur många grupper som kan starta i kommunen. Först när grupperna fungerar väl görs timtilldelning och preliminärt slutdatum ges.

I sammanhanget bör också påpekas vikten av att den eller de som gör gruppsammansättningen eller placerar in en ny deltagare i en grupp känner till deltagarna och har erfarenhet av och känsla för vilka personer som passar ihop.

Med detta vill vi *inte* säga att språkligt homogena grupper – dvs grupper där deltagarna har samma modersmål – är önskvärda. Tvärtom menar vi att språkligt heterogena grupper – dvs grupper där deltagarna har olika modersmål – är att föredra, eftersom det främjar naturlig kommunikation på svenska om deltagarna har olika modersmål. Om alla i gruppen talar samma språk, är det mycket svårt att förmå dem att tala svenska med varandra.

Antagningsblankett

Ett enkelt och praktiskt sätt att få in de uppgifter som behövs för antagning och gruppindelning är att utforma en blankett.

Invandraren bör t ex fylla i namn och adress på blanketten själv med hjälp av den person/de personer som sköter antagningen. Man får då tillfälle att kontrollera invandrarens skrivförmåga. Samtidigt måste

man också se till att alla uppgifter kommer med och man får tillfälle att fråga lite mer ingående om skolbakgrund, arbete etc. Det kan också vara idé att kontrollera eventuella kunskaper i sådana främmande språk som den som gör antagningen behärskar. Att deltagaren läst ett europeiskt språk ett antal år i skolan behöver inte betyda att han eller hon behärskar det.

En blankett bör även fyllas i av kommuner där endast en grupp startar. Uppgifterna är nödvändiga för att kommunen/anordnaren och läraren skall kunna planera när det gäller timprognos, stödundervisning, innehåll i undervisningen och val av studiematerial.

Praktiskt kan vara att utforma blanketten så att en kopia kan lämnas till syo-funktionären eller arbetsförmedlingen (af), så att de endast behöver be om kompletteringar eller så att den kan användas när man gör introduktionsplan för flyktingar. Tänk på att invandraren under sin första tid i Sverige ständigt utsätts för förfrågningar om bakgrund, utbildning, framtidsplaner etc från olika myndigheter. Samordna och förklara varför ni frågar!

På blanketten bör också finnas utrymme för de uppgifter som CSN efterfrågar, dvs invandringsår, om deltagaren är flykting, datum för sökt uppehållstillstånd (UT) etc.

Antagningssamtalet får inte likna ett förhör. Förklara varför de olika frågorna finns med.

Faktorer som har betydelse för språkinlärning

Utbildningsbakgrund

En av de mest betydelsefulla faktorerna vid språkinlärning är utbildningsbakgrunden och därför bör uppgiften härom lämnas så utförligt som möjligt. Om invandraren har utbildning som behöver evalueras kan det vara klokt att kontrollera om detta är gjort.

Verkar invandraren ha svårigheter att fylla i de enklare uppgifterna som tex namn och adress på blanketten, men ändå har uppgivit en längre skolgång, bör man pröva tex skrivförmågan på hemspråket. Åtta till nio år i skolan behöver inte betyda att invandraren fått särskilt mycket undervisning. Kanske har skolan på grund av krig etc varit stängd i långa tider. Deltagare som anger kort skolutbildning kan i andra fall själva nedvärdera sin förmåga och sina kunskaper och passar bättre i en snabbare kurs.

Invandrare som saknar sådana kunskaper och färdigheter i att läsa och skriva på det egna språket som normalt uppnås på grundskolans mellanstadium är även berättigade till grundvux.

Nationalitet och språktillhörighet

Självklart är att ju närmare det svenska språket och den svenska kulturen invandrarens språk och kultur ligger desto lättare sker inlärningen.

Många invandrare har också goda kunskaper i något germanskt språk. Det kan vara bra om man kan förhöra sig närmare om var invandraren har lärt sig språket och hur väl han eller hon behärskar det.

På blanketten bör deltagarens samtliga språkkunskaper anges. För läraren är detta av värde att få reda på, särskilt i de fall lexikon och SO-material saknas på modersmålet.

Tid i Sverige och tidigare svenskstudier

Tidigare svenskstudier och hur länge personen varit i Sverige måste relateras till svenskkunskaperna för att man skall kunna göra en prognos för inläringstiden. En person som lärt sig en viss mängd svenska under 400 timmars studier har givetvis inte samma inlärningsprognos som den som ligger på samma språkliga nivå efter 200 timmars undervisning. Denna prognos måste dock göras med viss försiktighet, då dåliga studieresultat kan bero på t ex svårigheter vid ankomsten till Sverige, svårigheter att hinna och orka studera vid sidan av arbete, hushållsarbete etc. Motivationen att lära sig svenska kan också ha ändrats på grund av att deltagarna t ex kan ha fått en bättre situation i Sverige.

Åldern

Åldern kan också ha betydelse vid inläring. Det gäller framförallt mycket unga eller mycket gamla personer. Positiva erfarenheter har gjorts där man samlat ungdomar i särskilda grupper och pensionärer i särskilda grupper.

Kontakt med svenskar

Många invandrare klagar över bristen på kontakt med svenskspråkiga personer och därmed en naturlig träning i att tala språket. Märkbart är också att deltagare som har många tillfällen att praktisera språket avancerar snabbare. En deltagare som talar svenska hemma och/eller på arbetet har alltså en så stor fördel att det kan väga upp andra faktorer som kort skolutbildning eller modersmål som är mycket olik svenskan.

Planer för framtiden

En del invandrare är mycket studieinriktade och studievana när de kommer till Sverige och ivriga att snabbt komma vidare. Dessa bör givetvis placeras i så snabba grupper som möjligt även om de t ex saknar kunskaper i germanska språk.

Andra faktorer

Vissa faktorer – kanske de viktigaste – låter sig inte mätas. Sådana faktorer är motivation, koncentrationsförmåga, begåvning, social situation etc. Därför måste man vara beredd på att omplaceringar, om-

grupperingar och stödinsatser kan behöva företas både under introduktionsperioden och senare.

Timfördelning – ”ta från de rika och ge till de fattiga”

Olika deltagare har olika behov av sfi, dvs de lär sig olika snabbt och behöver därför olika många undervisningstimmar för att nå kunskaps- och färdighetsnivån. Även om statsbidragen är individualiserade och betalas till kommunen på olika sätt, måste statsbidragen ses som en samlad resurs och utnyttjas på bästa sätt, så att samtliga deltagare når den beskrivna nivån. I större kommuner med flera grupper har man givetvis lättare att planera snabba respektive långsamma grupper men även i mindre kommuner bör systemet fungera med hjälp av stödundervisning, omplaceringar etc.

Många deltagare har redan vissa kunskaper i svenska när de kommer till sfi, vilket *kan* innebära att de behöver färre timmar. Placeras sådana deltagare i särskilda ”fortsättningsgrupper” eller i redan fungerande grupper på rätt nivå, kan ”resurser frigöras” och användas till grupper/deltagare med större behov.

Statsbidraget är beräknat utifrån en gruppstorlek på 12 deltagare och en genomsnittsstudietid per grupp om 700 timmar. Extra resurser vinner man således genom större grupper än grupper på 12 och genom färre antal timmar än 700. Om man planerar större grupper, får dock inte strävan att göra ur inlärningssynpunkt så väl fungerande grupper som möjligt åsidosättas. Fungerar inte gruppen och undervisningen i gruppen, kan deltagarna förlora motivation att komma till undervisningen. Inget är så resurskrävande som deltagare med dålig närvaro. En gruppstorlek på 10–12 (närvarande) deltagare är när det gäller sfi det mest ideala. Då hinner samtliga deltagare med att aktivt agera i undervisningen, de är lagom många för att ordna smågrupps- och parövningar samtidigt som förutsättningarna för en bra dynamik skapas. Planeras större grupper bör deltagarna vara studievana och i viss mån ”självgående”.

Väl fungerande grupper på 12 eller fler deltagare med god närvaro och effektiv och snabb inlärning, innebär att resurser kan frigöras. Dessa extra resurser behövs för de mer resurskrävande deltagarna som behöver betydligt fler än 700 timmar, som behöver stödundervisning etc.

För skolledning och lärare betyder detta ett ständigt aktivt arbete med att organisera fungerande grupper med god närvaro. Att starta en grupp med 12 deltagare och fyra månader senare upptäcka att det endast är fem deltagare kvar omöjliggör en rättvis resursfördelning.

Kommuner med få invandrare

Många kommuner kan endast starta en eller ett par sfi-grupper per år. Någon egentlig gruppindelning kan givetvis då inte göras efter delta-

garnas inlärningsförutsättningar utan grupperna blir av nöden mycket heterogena.

Att låta invandrare vänta flera månader, kanske ett halvår, innan de får börja studera, är orimligt. Kanske kan man vid något tillfälle per år starta en nybörjarkurs. Vad man då måste observera är att några av deltagarna kan ha lärt sig en del svenska under den tid som gått sedan anmälan.

Trots svårigheterna måste kommunen sträva efter att följa läroplanens intentioner när det gäller gruppsammansättning samt göra bedömningen före kursstart med största noggrannhet både när det gäller svenskkunskaper och inlärningsprognos. Detta är viktigt för att kommunen och läraren skall kunna planera en verklig individualisering av undervisningen. Detta är också viktigt för deltagaren som behöver få veta att kommunen och läraren planerar undervisningen – efter bästa förmåga – efter hans eller hennes förutsättningar, tidigare svenskstudier etc. Alltför ofta placeras en deltagare in i en grupp, där han eller hon tvingas läsa samma nybörjarbok en andra eller tredje gång.

Sfi i små kommuner ställer stora krav på skolledningen när det gäller organisation och planering. Det kan finnas anledning att planera lite okonventionellt och att vara flexibel. I kommuner med underlag för en eller två normalstora grupper kan man i stället göra flera smågrupper som överlappar varandra så att några lektioner blir gemensamma för alla. En annan möjlighet är en stor grupp som läser 12–15 timmar i veckan plus många timmars stödundervisning.

Stora krav ställs även på läraren, som måste kunna individualisera undervisningen i hög grad men samtidigt stimulera deltagarna att arbeta tillsammans och lära av varandra. En väg att göra detta är att arbeta mycket med smågrupps- och parövningar. Läraren måste också individualisera det material som används i undervisningen.

För att sfi-undervisningen skall fungera i gruppen i den lilla kommunen och för att kunskapsklyftan inte skall bli alltför stor, bör man anordna särskild undervisning eller stödundervisning. Sådan undervisning bedrivs vid sidan av den ordinarie gruppens arbete, så att en gemenskap behålls i gruppen. Stödundervisning kan ges till nytillkomna deltagare som behöver slussas in, till svaga deltagare och till deltagare som har svårighet med något visst moment.

För deltagare är det viktigt att vid antagningen till undervisningen få reda på att han eller hon kommer att studera i en heterogen grupp, men att skolan kommer att individualisera och hjälpa till med stödundervisning. På det sättet kommer deltagaren med rätta förväntningar till undervisningen och har lättare att förstå sin egen roll i något som kan vara en spännande, effektiv och berikande inlärningsmiljö.

En annan faktor som försvårar undervisningen i kommuner med få invandrare är att grupperna kan vara enspråkiga. Detta gör att det i undervisningen är svårt att åstadkomma den kommunikation på

svenska som naturligt uppstår i en språkligt heterogen grupp. I den enspråkiga gruppen praktiserar kanske många deltagare bara svenska den lilla tid de är i klassrummet. Det är därför viktigt att läraren arbetar mycket med den muntliga färdigheten och stimulerar och ger deltagarna anledning att praktisera sina svenskkunskaper utanför undervisningen.

Information

Innan deltagarna börjar undervisningen är det av stor vikt att de får information om:

- att sfi syftar till en viss kunskaps- och färdighetsnivå
- att antalet studietimmar varierar beroende på olika deltagares behov
- vilka möjligheter till stödundervisning som finns
- den planerade studietiden för gruppen
- bedömningar under studiernas gång och slutbedömningen
- att de får intyg efter slutförd kurs i sfi.

Kursdeltagarna måste också få information om vilken rätt de har till sfi och när kommunens skyldighet upphör, så att de är medvetna om att de måste utnyttja sin kursplats på bästa möjliga sätt.

Invandrarna skall också upplysas om att de kan avskiljas från undervisningen enligt lagen.

Ett självklart inslag i informationen är en redogörelse för regler angående närvaro, hur man anmäler frånvaro, möjlighet att få timersättning vid förlorad arbetsinkomst etc. Dessutom bör praktisk information om relevanta adresser och telefonnummer ingå.

Informationen bör om möjligt lämnas både muntligt med hjälp av tolk och skriftligt på modersmålet. Ett stöd är om också andra förvaltningar i kommunen är klara över vilka regler och förutsättningar som gäller sfi så att de rätt kan besvara frågor från invandrare angående svenskundervisning. Därför kan det vara bra att ha en utförligare – men ändå enkel – skriftlig information på svenska att dela ut till olika instanser i kommunen.

Många framtida missförstånd kan undvikas om deltagarna före kursstart vet hur sfi fungerar och vilka regler som gäller.

Bedömningstillfällen

” Vid gruppindelning skall deltagarnas kunskaper i svenska och andra faktorer som kan ha betydelse för deras möjligheter att tillägna sig kunskap klarläggas.”

(Lsfi-91)

Vid antagningen skall invandrarens kunskaper i svenska bedömas för att kommunen skall kunna

- avgöra om personen över huvud taget är berättigad till sfi
- placera personen i lämplig grupp och för gruppen planera den preliminära studietiden
- planera eventuella andra åtgärder som t ex stödundervisning.

Hur bedömning sker praktiskt beror på kommunens storlek. I större kommuner kan det vara lämpligt att kalla invandrarna till särskilda bedömningstillfällen i anslutning till kursstart.

Både den muntliga och skriftliga förmågan bör bedömas vid detta tillfälle. Tex kan invandrare som tidigare inte fått formell undervisning tala bra svenska, men helt sakna skriftlig förmåga eller nödvändiga kunskaper om det svenska samhället och därmed behöva speciell undervisning i just detta. Att en invandrare uppger att han läst en viss eller vissa läroböcker behöver inte innebära att han eller hon har tillgodogjort sig stoffet.

” Under studietiden skall man vid ett par tillfällen bedöma hur deltagarnas kunskaper och färdigheter förhåller sig till läroplanens mål. Bedömningen kan resultera i omplaceringar, omgrupperingar eller extra stödtimmar, så att grupperna blir så homogena som möjligt och så att hänsyn tas till varje individs särskilda behov.”

(Lsfi-91)

När deltagarna studerat en lite längre tid – kanske en tredjedel av den planerade kurstiden eller när läraren upplever att ett steg är avslutat – bör deltagarnas kunskaper och färdigheter bedömas. På samma sätt bör kunskaperna bedömas efter ca två tredjedelar av studietiden.

Normalt tar sfi drygt ett år men det är inte ovanligt att vissa deltagare behöver längre tid för att nå nivån. Då är det viktigt att bedömningarna som görs under studietiden, görs så synliga som möjligt och att deltagarna känner att de har klarat av viktiga steg i inlärandet av svenska.

Vid bedömningarna under studietiden skall man bedöma deltagarnas kunskaper och färdigheter i förhållande till läroplanens mål för att uppskatta behov av

- fortsatt undervisning, dvs kontrollera om den prognostiserade studietiden stämmer
- omplaceringar eller om möjligt omgrupperingar
- stödundervisning, särskild uttals- eller skrivträning, studieuppehåll etc.

Visar det sig att någon eller några deltagare redan verkar ha uppnått nivån skall dessa få tillfälle att göra en slutbedömning och om de har

uppnått nivån få intyg på slutförd sfi.

Deltagarna kan givetvis omplaceras, ges extra undervisning etc även vid andra tillfällen om läraren finner detta nödvändigt. Man skall dock vara försiktig med för många omplaceringar. Det är viktigt att gruppens inre arbete inte störs för mycket.

” Mot slutet av den planerade studietiden skall deltagarnas kunskaper och färdigheter bedömas för att man skall se att de nått den nivå som anges i målen.”

(Lsfi-91)

Om gruppindelning, timtilldelning och bedömningarna under studietiden görs med omsorg och läraren tidigt uppmärksammar och sätter in speciella åtgärder för deltagare med särskilda svårigheter bör samtliga i gruppen ha nått nivån när slutbedömningen görs.

Slutbedömningen skall inte användas för att sortera ut vilka deltagare som nått nivån efter ett givet antal timmar. Slutbedömningen skall vara en bekräftelse på att sfi har fungerat som den skall. Troligtvis kommer inte alla deltagare i gruppen att klara slutbedömningen, men samtliga bör vara nära nivån. Befinns några deltagare vara på mellannivå eller därunder har inte de åtgärder som läroplanen föreskriver vidtagits i ett tidigare skede.

Vem bedömer?

” Vid samtliga bedömningstillfällen är det viktigt att den som svarar för bedömningen är en person som aktivt arbetar eller har arbetat med sfi.”

(Lsfi-91)

Eftersom testen inom sfi till största delen består av fri produktion, måste den som bedömer dessa vara mycket väl insatt i sfi-undervisningen och ha mycket klart för sig var den muntliga och skriftliga nivån ligger. Det är därför naturligt att samtliga lärare deltar i och är aktiva i bedömningsarbetet. Däremot bör en lärare inte ensam bedöma sin egen klass. Det är lätt att bli ”hemmablind” och bedöma annat än den faktiska kunskapen om man känner deltagaren mycket bra.

Bedömningsinstrumentets viktigaste del är samtalet, som ligger till grund för bedömningen av deltagarnas muntliga kommunikativa förmåga, och samtalet bör vara så naturligt och autentiskt som möjligt. Därför är det viktigt att någon annan än den egna läraren samtalar med deltagaren. Om den ordinarie läraren genomför samtalet blir situationen lätt onaturlig.

Bedömningen utgör en del av sfi och statsbidraget avses täcka kostnaderna även för denna verksamhet.

Avskiljning

Enligt 11 § 13 kap. lag om ändring i skollagen (1985:1100) kan en kursdeltagare, som inte gör tillfredsställande framsteg, avskiljas från undervisningen. Detta är en drastisk åtgärd och skall inte vidtas förrän deltagaren fått erbjudande om maximalt antal studietimmar och alla andra åtgärder prövats.

Beslut om antagning, avslutande och avskiljning kan överklagas inom tre veckor från den dag då invandraren fick del av beslutet. Det är därför lämpligt att kommunen under minst denna tid sparar det material som ligger till grund för kommunens beslut.

Tankarna bakom bedömnings- instrumentet

Kunskaps- och färdighetsnivå för sfi

” Undervisningen i sfi skall upphöra när en elev har uppnått sådana kunskaper som utbildningen avses ge.”

(11 § 13 kap. lag om ändring i skollagen (1985:1100))

Den kunskapsnivå som deltagarna skall ha uppnått efter genomgången sfi finns beskriven i Lsfi -91. Under rubriken Undervisningens innehåll redovisas det kunskapsstoff som deltagarna skall arbeta med och de färdigheter de skall uppnå.

Färdigheterna – tala, höra, läsa, skriva – och kunskapsstoffet redovisas av praktiska skäl under olika rubriker men utgör givetvis en helhet. Rubrikerna är Samtala och diskutera, Förstå talad svenska, Förstå skriven svenska och Formulera sig i skrift.

Den kunskaps- och färdighetsnivå som undervisningen syftar till inom de olika momenten beskrivs i allmänna formuleringar som kan vara svåra att tolka i exakta mått som t ex **vilka** ord och **vilken** grammatik invandraren skall kunna. I kapitlet Exempel på bedömning ges praktisk hjälp att tolka nivån i form av ett antal exempel på bedömning av autentiskt språkmateriel. För lärarna i sfi och för andra personer som arbetar med bedömning är det nödvändigt att vara säkra på var nivån ligger och samtidigt veta att deras bedömning överensstämmer med andra lärares och bedömares i hela landet. Det är därför viktigt att lärare och bedömare inte endast läser läroplanens allmänna del utan också tar del av kommentarmateriel och deltar i fortbildning.

Att bedöma språkkunskaper

För att kunna avgöra om en invandrare nått kunskaps- och färdighetsnivån för sfi eller för att bedöma var kunskaperna ligger i förhållande till nivån behövs ett bedömningsinstrument.

På ett bra bedömningsinstrument brukar man i testsammanhang ställa följande tre krav: hög validitet, hög reliabilitet och praktisk ge-

nomförbarhet. Validiteten avser i vilken grad mätinstrumentet mäter det man vill mäta och reliabiliteten anger graden av tillförlitlighet hos mätinstrumentet. När man talar om genomförbarheten hos ett bedömningsinstrument menar man att man måste ta ställning till om det arbete man lägger ner på bedömningen är motiverat med hänsyn till det troliga resultatet och om det är genomförbart inom de tids- och kostnadsramar som står till förfogande.

När man skall mäta något så komplicerat som språkfärdighet kan det vara svårt att uppfylla de tre kraven. Prioriteras reliabiliteten måste man ofta sänka kravet på validiteten eller tvärtom. Är båda höga kan genomförbarheten bli lidande, dvs vi får tunga och svårbemästrade testapparater.

Vid bedömning brukar man också tala om grad av direktitet när det gäller metoder/instrument. Man skiljer mellan indirekta och direkta bedömningsmetoder.

De indirekta mäter indirekt det som skall mätas, dvs genom att studera ett fenomen drar man slutsatser om ett annat. Exempel på detta är när man via ett lättgenomförbart grammatik- och vokabulärtest drar slutsatser om en persons hela språkfärdighet.

De direkta mäter direkt det som skall mätas. Vill man mäta språkförmågan är egenproducerande test, tex samtal och fri skrivning, exempel på direkta test.

Indirekta test används av den anledningen att de ofta har hög reliabilitet och är lätta att genomföra och rätta. Däremot är det tveksamt om de alltid mäter det man vill mäta, dvs validiteten kan vara låg. Direkta metoder å sin sida har hög validitet men bedömningen blir ofta svårare och mer subjektiv.

Synen på testmetodik har förändrats de senaste årtiondena parallellt med en förändring av språksynen över huvud taget. Den språksyn som i dag allmänt råder inom språkvetenskapen ställer språkanvändningen i centrum. Detta har lett till att validiteten och de direkta testmetoderna fått högre status.

Vid all typ av bedömning måste man klargöra vad man vill bedöma. Vill man bedöma en persons språkfärdighet, vill man bedöma helheten i stället för delarna, är det lämpligt att göra detta med direkta metoder – typ egenproducerande metoder.

Bedömningsmetoder

De ovan angivna kraven på ett bedömningsinstrument gäller naturligtvis också för ett bedömningsinstrument för sfi. Det skall mäta det vi vill mäta, nämligen hela språkfärdigheten, och det måste vara enkelt så att inte bedömningen blir alltför tidskrävande att genomföra. Dessutom bör bedömningsinstrumentet vara flexibelt. Det skall gå att använda det vid bedömning av invandrare med svenskkunskaper på

olika nivåer. Man skall också kunna använda det oberoende av invandrarens vana vid olika testtyper. Det är viktigt att bedömningsinstrumentet inte blir ett "test" som bara gynnar den "test- och studievane" utan ger alla samma chans.

Med hänsyn härtill bör man vid bedömningen, särskilt vid slutbedömningen, använda följande bedömningsinstrument, nämligen samtal, fri skrivning och i vissa fall cloze-test.

Samtal mäter hörförståelse, muntlig färdighet och kunskaper om språket. Den fria skrivningen mäter skriftlig färdighet men också kunskaper om språket. Cloze-testet prövar flera olika kunskaper och färdigheter: läsförståelse, ordkunskap, grammatik och stavning, men mäter samtidigt språkfärdigheten i stort.

I Lsf1 -91 betonas vikten av att deltagarna utvecklar kommunikativ förmåga särskilt på det muntliga området. Därför bör vid bedömning den största vikten läggas vid samtalet. Den fria skrivningen är också viktig medan cloze-testet endast har en kompletterande funktion. Om läraren och/eller bedömaren känner osäkerhet om hur deltagarna skall bedömas kan cloze-testet användas. Cloze-testet bör endast skrivas av dem som genom samtalet och den fria skrivningen bedömts ligga klart över mellannivå.

Vid bedömningstillfället före kursstart räcker det ofta med samtalet om syftet är att nivå placera invandrarna, särskilt när det gäller invandrare med ringa kunskaper i svenska. Annars skall man inte låta sig nöja med en del även om den utfallit bra. En utmärkt fri skrivning behöver inte betyda att invandraren klarar att genomföra ett samtal på svenska och trots god muntlig färdighet kan det vara så att invandraren har stora brister när det gäller att skriva.

Vid bedömningstillfället före kursstart eller under kursens gång kan det vara bra att använda ett enkelt (enkelt att konstruera, att genomföra och att rätta) diagnostiserande test, t ex diktamen. Det visar både hur invandraren uppfattar (och eventuellt förstår) språket och hans kunskaper om ord, grammatik och stavning.

Resultatet av delbedömningarna vägs sedan samman till en enhet så att bedömaren får en **helhetsbild** av invandrarens kunskaper och färdigheter. Det är utifrån denna helhetsbild man avgör om invandraren nått kunskaps- och färdighetsnivån för sfi eller var han eller hon befinner sig i förhållande till denna nivå.

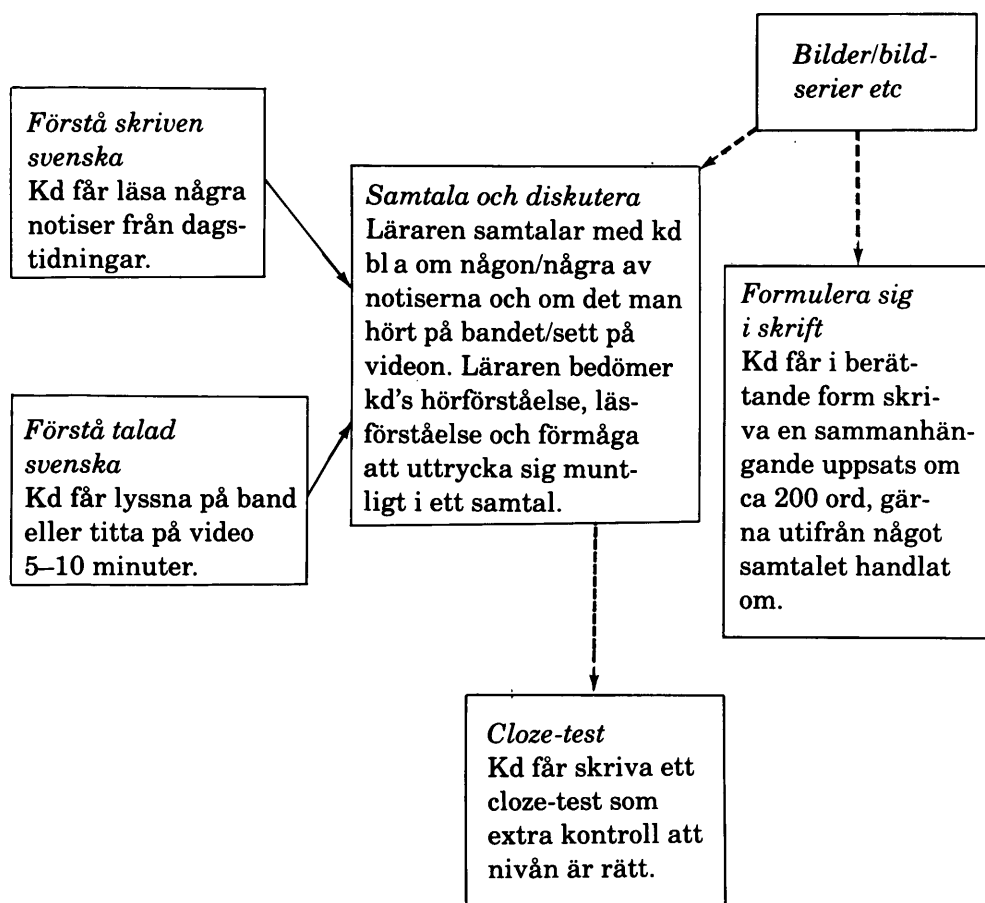
Vid bedömning i sfi används benämningarna noll, nedre, mellan-, mellan+, övre och nivå. Benämningen "noll" används om de deltagare, som inte har några kunskaper alls i svenska och "nivå" om dem som nått kunskaps- och färdighetsnivån för sfi. "Nedre" används om de deltagare som har mycket begränsade kunskaper men ändå har ansatser till ett språk. "Mellan-" och "mellan+" anger att deltagarna börjar få struktur på sitt språk men fortfarande har klara brister. "Övre" används om de deltagare som närmar sig nivån men fortfarande har sådana brister att de inte kan anses ha nått nivån.

Nackdelarna med direkta bedömningsmetoder är att man inte med exakta mått kan poängsätta deltagarnas prestationer och att detta bedömningsförfarande kan upplevas som alltför subjektivt. Dessa nackdelar kan motverkas om bedömningen görs av erfarna bedömare, som tillsammans med andra lärare och bedömare haft tillfälle att tillsammans på fortbildning bedöma inspelade deltagarsamtal och uppsatser.

Eftersom test styr undervisningen, både för lärare och deltagare, är det en fördel att använda direkta mätmetoder som samtal och fri skrivning som klart svarar mot de färdigheter som syftar till.

Bedömningsmetoder som samtal och fri skrivning verkar även ha en tendens att "höja" undervisningen. Som lärare tvingas man analysera och fundera över hur deltagarna använder språket i fri produktion och därmed också anpassa undervisningen efter deltagarnas behov.

Bedömningsinstrument

Att bedöma en invandrars hela språkförmåga, dvs hans förmåga att samtala och diskutera, hans uttal, hans förmåga att uttrycka sig korrekt och idiomatiskt, hans förståelse av talad och skriven svenska och hans förmåga att formulera sig i sammanhängande skrift blir lätt ett stort tidsödande test. För att det skall bli praktisk genomförbart är det nödvändigt att föra samman de olika delarna så mycket som möjligt. Det kan man t ex göra genom att pröva förståelsen av talad och skriven svenska i samtalet och genom att låta samtalet vara utgångspunkten för den fria skrivningen.

Uppgifterna bör också vara verklighetsanknutna, dvs i möjligaste mån vara sådana som invandraren mycket väl skulle kunna bli tvungen att klara av utanför undervisningssituationen.

Samtal

Samtalet utgör den centrala delen av bedömningen.

Samtalet mäter både hörförståelse och muntlig språkfärdighet och det är därför viktigt att samtalet inte blir en ensidig intervju, där bedömaren kastar fram språkligt enkla frågor och invandraren svarar med monologer eller med "ja" eller "nej". Strävningen skall vara att få fram en så samtalsliknande situation som möjligt, även om man kan anföra att det trots allt inte är ett "äkta" samtal eftersom invandraren befinner sig i en testsituation.

Samtal som bedömningsmetod har förutom redan nämnda fördelar den fördelen att det erbjuder stor flexibilitet när det gäller val av både svårighetsgrad och ämne. Det betyder samtidigt att stora krav ställs på bedömaren. För att samtalet skall flyta och bli intressant för båda parter fordras inte bara erfarenhet utan också lyhördhet och fantasi hos bedömaren.

Teknik

Om samtalet skall lyckas och invandraren verkligen får chans att visa vad han eller hon kan, beror mycket på bedömaren. Det är viktigt att lyssna och visa intresse för det som invandraren talar om. Även om man inte kan komma ifrån att det är bedömaren som styr samtalet, så är det väsentligt att få till stånd en så otvungen situation som möjligt. En lyhörd bedömare som lyssnar på invandraren och ställer normala följdfrågor skapar snart en situation så att samtalet blir så engagerande att båda glömmer testsituationen och blir avspända och naturliga. Därför bör man inte gå efter en i förväg gjord frågelista.

Lyssna inte heller övernitiskt efter rätt och fel i invandrarens språkliga produktion, då glömmer man lätt, vad invandraren sagt och frågar kanske för tredje gången samma sak. Sådant väcker irritation.

Invandraren bör före samtalet vara informerad om att det inte är fråga om något **förhör**, utan ett samtal genom vilket han eller hon skall placeras på rätt språklig nivå. Glöm inte sådana självklarheter som presentation innan samtalet börjar och försök skapa en trevlig stämning.

För att bedöma hur väl invandraren förstår skriven svenska och för att lättare kunna börja ett samtal kan några tidningsnotiser som han/hon har fått läsa igenom i förväg vara utgångspunkten för samtalet. Exempel på notiser finns på s 53. Notiserna bör vara aktuella och komma från en dagstidning. Börja samtalet mjukt. Fråga om någon av notiserna var särskilt intressant och be honom/henne redogöra kortfattat för innehållet. Detta kan sedan bli utgångspunkt för ett samtal. Sträva efter ett naturligt och avspänt samtal och undvik frågor som kan vara närgångna och privata.

Samtalet i sin helhet behöver inte vara längre än 20–30 minuter,

men detta kan givetvis variera. Det finns ingen anledning att förlänga ett samtal om syftet har uppnåtts på kortare tid – inte heller att avsluta ett samtal förrän invandraren verkligen visat vad han eller hon kan. Det kan ta en stund innan nervositeten släpper.

Band

Ofta kan det vara lämpligt att spela in samtalet på band för eventuella senare diskussioner. Det kan också vara ett stöd för mindre rutinerade bedömare att kunna lyssna på samtalet flera gånger. Att tala med en bandspelare framför sig kan dock kännas påfrestande för vissa deltagare. Insistera därför inte på att använda bandspelare om invandraren verkar besvärad. Om bandspelare används, så avdramatisera den. Tänk på att de flesta talar mycket bättre sedan bandspelaren stängts av. Det kan därför vara idé att stänga av bandspelaren efter ett tag och fortsätta samtalet utan.

Samtalet kan också genomföras med flera bedömare och då behövs ingen bandspelare. En grupp med en eller två invandrare och två bedömare brukar fungera mycket bra. Den ena bedömaren bör då inta en passiv roll för att få bättre tid att verkligen lyssna på språket.

Bedömning

Några saker att tänka på vid bedömning av samtal.

- Skillnader mellan talspråk och skriftspråk. Det talade språkets grammatik är enklare och mindre strikt. När vi skriver tar vi god tid på oss, planerar och ändrar våra yttranden. När vi talar formar vi våra yttranden allteftersom vi talar. Det får bli som resultat att vi använder meningar utan slut, slår in på nya tankegångar innan den påbörjade är avslutad, använder pausord och hummanden. För att kunna delta i ett samtal krävs att man kan forma sina yttranden snabbt och att man kan anpassa det man säger efter hur samtalet utvecklas. För andraspråksinlärarens del innebär det att han inte hinner planera och fundera över hur han skall formulera sig och därför gör språkfel fast han egentligen **kan** strukturen. Man bör också tänka på att ofullständiga meningar och enstaka ord ofta är det naturliga i talspråk och att överanvändande av fullständiga sats-er är uttryck för en dålig språkanvändning.
- I ett samtal har man hjälp av medel som inte är språkliga – gester och minspel som talaren och lyssnaren använder. Speciellt viktigt är det att tänka på detta om man bedömer bandinspelningar. Det som låter som ett brott i kommunikationen behöver inte alls vara det – en gest har kanske visat svaret.
- Gör bedömningen **direkt** efter samtalet, då intrycket är färskt, även vid de tillfällen samtalet spelas in på band. Bandet kan vara bra att lyssna på i efterhand, om det råder någon tvekan.

- Tänk på att det är språkförmågan som skall bedömas – inte invand-
rarens åsikter, personlighet, allmänna kunskaper etc.

Till stöd vid bedömningen kan det vara lämpligt att använda någon typ av analyschema. Ett exempel på ett sådant finns på nästa sida. Genom att språkfärdigheten spaltas upp i kommunikationsförmåga, språkanvändning, flyt, uttal, vokabulär och grammatisk korrekthet ser man klarare vad man skall ta hänsyn till och särskilt tänka på när man bedömer. Även om man på detta sätt delar upp språkfärdigheten är det dock helhetsintrycket som skall vara avgörande. Man bör därför undvika poäng, viktningstabeller etc.

Analysschema

SFI-NIVÅN					
ÖVRE					
MELLAN +					
MELLAN -					
NEDRE					
	A	B	C	D	E

A Kommunikationsförmåga

- Förmedla budskap
- Uppfatta budskap

Kommentar

A sammanfattar i viss mån de övriga aspekterna.

B Språkanvändning

- Komplexitet
- Stereotypi

Kommentar

Under denna punkt markeras hur invandraren använder språket, vilka konstruktioner han eller hon använder och hur komplicerade och varierade de är. Man skall lyssna på om invandraren använder komplexa eller stereotypa satser och strukturer eller bara enstaka ord travade på varandra utan formord, böjningar etc. Jämför följande två språkprov där det första är mera komplext och varierat.

Exempel 1: Jag heter Anna och kommer från Grekland. Jag bor här i Sala sedan 1987. Vi kom hit därför att min man fick jobb här.

Exempel 2: Jag är från Grekland. Jag heter Anna. Jag bor i Sala. Jag är gift. Min man arbetar i Sala.

C Flyt

Kommentar

Med flyt avses att talet inte störs av alltför mycket tvekan, pauser, stackaton etc. Invandraren behöver inte tänka efter alltför länge utan hittar ord, uttryck och strukturer. Saknas flyt blir språket ofta mycket tröttsamt att lyssna till.

D Vokabulär

- Exakthet
- Variation
- Idiom, fraser och uttryck

Kommentar

Med exakthet avses rätt ord i rätt kontext. Även idiom och fraser bör träffa "rätt". Här markeras också invandrarens förmåga att variera sitt ordval.

E Grammatisk korrekthet

- Ordföljd
- Bestämmdhet
- Tempus
- Morfologi

Kommentar

Som ovan nämnts är det talade språkets grammatik enklare och mindre strikt redan när det gäller inhemska talare. I tal gör också invandraren ofta språkfel som han eller hon inte skulle göra i skrift, eftersom strukturerna inte ännu blivit automatiserade.

Uttal

Uttalet markeras separat, eftersom det skiljer sig från övriga aspekter på så sätt, att deltagare kan ha ett mycket bra uttal men befinna sig på nivå "nedre" när det gäller grammatik, vokabulär etc. Tvärtom är

inte heller ovanligt. Deltagare som har ett begripligt men störande uttal bör få extra uttalsundervisning.

Med prosodi menas språkkrytm och satsintonation. Med segmentellt menas enskilda ljud dvs vokalers och konsonanters kvalitet.

Fri skrivning

Den fria skrivningen är viktig eftersom den testar invandrarens kunskap om språket på ett annat sätt än samtalet. I den fria skrivningen får invandrarna ett bättre tillfälle att visa vad de **kan**, eftersom de har längre tid på sig att planera och ändra sina yttranden än i det talade språket.

Genomförande

Vid slutbedömning kan det vara lämpligt att ge deltagarna ett ämne som har anknytning till det man läst, hört eller talat om, att skriva om. Ämnet bör vara formulerat så att deltagarna kan skriva i berättande form. Utredande eller liknande ämnen är för svåra på denna nivå.

Vissa deltagare har svårt att skriva, dvs att vara kreativa och ha fantasi. För dessa kan det vara bra att ha hjälp av någon bild eller bildserie.

Vid bedömning vid kursstart eller under studietiden räcker det med att låta deltagarna skriva till bildserie eller låta dem berätta om sin dag eller sin familj eller liknande.

Olika människor behöver olika lång tid på sig för att skriva en uppsats. Vid slutbedömningen bör deltagarna få god tid på sig – upp till 2 timmar. Längden på uppsatsen bör vara upp till 250–300 ord. Vid andra bedömningstillfällen behöver uppsatsen inte vara längre än cirka 100 ord.

Bedömning

Även vid bedömningen av den fria skrivningen bör ett analyschema användas som stöd. Helhetsintrycket är dock också här det viktiga och schemat bara ett hjälpmedel. Uppdelningen i olika punkter gör bedömnarna mer medvetna om och uppmärksamma på vad det är de bedömer.

Analyschema

SFI-NIVÅN				
ÖVRE				
MELLAN +				
MELLAN -				
NEDRE				
	A	B	C	D

A Helhetsintryck

- Organisation
- Klarhet i uttrycket

Kommentar

Med organisation avses att texten har klara övergångar, att den hänger ihop och att satserna refererar till varandra. Med klarhet i uttryck avses att meningen framgår utan extra eftertanke från läsarens sida.

B Språkanvändning

- Komplexitet
- Stereotypi

Kommentar

Hög grad av komplexitet har en "skrivning" som innehåller många frivilliga transaktioner, som bisatser, attribut av olika slag etc.

Exempel på hög komplexitet: När de hade betalt, gick de ut i den mörka natten, där snön yrde.

Exempel på stereotypi: De betalade. De gick ut. Det var natt. De gick hem.

C Vokabulär

- Exakthet
- Variation
- Idiom, fraser och uttryck

Kommentar

Med exakthet avses rätt ord – när det gäller både betydelse och stilvärde – i kontexten. Vanligt är att vissa ord överanvänds och får ersätta många ord inom ett semantiskt fält. Exempel på sådana ord är bra, dålig och problem.

D Grammatisk korrekthet

- Ordföljd
- Bestämmdhet
- Tempus
- Morfologi
- Stavning

Kommentar

Grammatik är bara en av fyra aspekter på analys-schemat. Många formfel behöver t ex inte betyda att texten är dålig. En mycket ”rödrätad” uppsats kan visa på en komplex språkanvändning, ett rikt ordförråd och vara klar och tydlig.

En fri skrivning på nivå måste visa att invandraren vet hur punkt och stor bokstav används.

Läslighet

Invandrare som kommer från länder med annat alfabet än det latinska har ofta svårigheter med att forma bokstäverna rätt, att sätta ut punkt på rätt plats eller att veta när de ska använda stor eller liten bokstav. Ibland flyger punkterna ovanför raden medan bokstäverna skrivs så att linjerna hamnar i mitt i bokstäverna. Det behöver inte vara svårt att läsa texten, men det ser barnsligt och okunnigt ut. Det är givetvis en rättighet för dessa invandrare att få lära sig skriva som vuxna, utbildade svenskar. Lägg märke till att driven svårläst handstil inte har något med detta att göra.

Cloze-test

Ett cloze-test består av en text där vart sjunde (eller sjätte eller åttonde) ord utlämnats och bildar en lucka som skall fyllas i. Texten skall ha ett naturligt språk och vara på cirka 400 ord.

Cloze-test bygger på redundansprincipen, vilket innebär att ju bättre man kan ett språk desto mindre **överinformation** behöver

man. Man kan tex utan svårigheter förstå ett telefonsamtal trots många störningar på linjen, om samtalet förs på ens modersmål. Talar någon däremot ett främmande språk behöver man uppfatta vartenda ord för att förstå budskapet.

Fördelen med cloze-test är att det har både hög reliabilitet och validitet samtidigt som det är lätt att konstruera och rätta. Det är dock svårt att göra "lätta" cloze-test. Använder man nybörjartexter, som i sig själva är onaturliga, blir testet svårare än man förväntat sig. Det har förmodligen att göra med att "lätta" texter är innehållsordtäta.

Cloze-test fordrar också en viss "testteknik". Det behöver alltså övas och vissa "icke testtekniska" inlärare missgynnas.

Cloze-testet skall användas som komplement till samtalet och den fria skrivningen vid de tillfällen då dessa delar visar att invandraren är nära eller på nivå och osäkerhet råder. Det kan vara frustrerande att göra ett svårt cloze-test om man inte hunnit så långt i den språkliga utvecklingen.

Teknik

Underlaget till cloze-testet skall vara en text med allmänt innehåll. Texten skall inte vara svårare än att en invandrare som nått kunskaps- och färdighetsnivån för sfi läser den utan svårighet.

Vart sjunde ord ersätts med en lucka. Testet bör omfatta minst 50 luckor. De flesta luckorna kommer att stå för formord som "att", "som", "är", "det", vilket är helt riktigt.

Ibland blir ordet som luckan står för en siffra eller ett namn. Då är det bättre att man ger deltagarna siffran eller namnet i stället för att manipulera med texten. Textens första del – ca 50 ord – och dess sista del – ca 20 ord – bör sakna luckor.

Det är viktigt att ge noggranna instruktioner innan deltagarna fyller i texten så att de är medvetna om att

- endast ett ord skall skrivas in i varje lucka
- samma ord kan förekomma flera gånger
- hela texten bör läsas igenom innan de börjar skriva.

Bedömning

Rättningen sker enligt följande:

- Rätt ord, rätt form (smärre stavfel räknas inte som fel) 1 poäng
- Rätt ord, fel form (eller grövre stavfel) 1/2 poäng
- Fel ord 0 poäng

Rättningen skall göras generöst. Ofta är inte just det ord som konstruktören tänkt det enda möjliga.

Mellan 70 och 75 % av luckorna skall vara rätt ifyllda för att visa att invandraren förstätt texten.

Exempel på bedömning

Syftet med detta avsnitt är att ge lärare och bedömare vägledning om både var kunskaps- och färdighetsnivån för sfi ligger och vad man bör ta fasta på när man bedömer deltagarnas språkkunskaper. Sex exempel på helhetsbedömningar presenteras. Samtalen finns på det kassetband som medföljer detta kommentarmaterial. Uppsatserna återges i materialet i maskinskriven form eftersom det är svårt att återge dem i autentiskt skick. Det är olyckligt eftersom fel framträder mycket tydligare i en maskinskriven text. Bedömningen av läsligheten sätts därför inom parentes.

Analyschema för muntlig respektive skriftlig bedömning finns på sidorna 50 och 51.

SAMTAL exempel 1

SFI-NIVÅN	X	X	X	X	X
ÖVRE					
MELLAN +					
MELLAN -					
NEDRE					
	A	B	C	D	E

A Förstår bra och uttrycker sig klart.

B Har ett komplext språk.

C Är lite eftertänksam.

D Har ett stort och varierat ordförråd.

E Har inga särskilda fel.

Uttal: bra.

Kommentar

Helhetsintrycket är att "exempel 1" ligger på nivå.

SKRIFTLIG PRODUKTION exempel 1

Säkert kommer man att känna massor av folk under helt sitt liv, men jag tycker att de viktigaste, hjälpsamma och förstående personerna, var mina föräldrar.

I Italien finns det en stark enorm och underbar reffort mellan föräldrar och syskon.

Det är något som jag har aldrig hittat här i Sverige.

Men det hjälper inte till att jämföra två olika länder i alla fall.

Mina föräldrar har gjort allt som helts för att skydda, hjälpa och visa mig den bästa vägen som jag skulle ta. När jag är med dem känner jag mig alldeles nöjd och nu förstår jag att jag inte kan leva so lång bort från dem. Det är väldigt svårt att bo i Sverige. Det räcker med en utsikt för att förstå med varandra.

Jag tycker inte om att Svenskarna lämnar sina föräldrar i sjukhuset när de blir gamla och trötta. Det är en otrolig situation som jag aldrig ska acceptera. Mina föräldrar har undervisat mig att gå och att prata. De hade så mycket tålamod mot mig som jag inte ska glömma bort. Jag har lärt många viktiga saker av de framförallt att hysa respekt och att skydda den enda jorden som vi har.

SFI-NIVÅN	X	X	X	X
ÖVRE			X	
MELLAN +				
MELLAN -				
NEDRE				
	A	B	C	D

A Klar och säker. Får fram sitt budskap.

B Har ett komplext språk.

C Något oexakt. Gör några misstag t ex utsikt och undervisat.

D Bra ordföljd, bra tempus.

(Läslighet: acceptabel.)

Kommentar

Helhetsintrycket är att "exempel 1" ligger på nivå trots viss osäkerhet i ordförrådet.

Helhetsomdöme

Denna deltagare har nått nivån. Den osäkerhet i ordförrådet som han visar i uppsatsen finns inte alls i det muntliga.

SAMTAL exempel 2

SFI-NIVÅN					
ÖVRE	X	X		X	X
MELLAN +			X		
MELLAN -					
NEDRE					
	A	B	C	D	E

A Har inte haft tillräcklig träning i att prata svenska.

B Är ibland komplext.

C Har dåligt flyt.

D Kan en del ord men hinner inte få dem rätt.

E Hinner inte tänka ut rätt form.

Uttal: acceptabelt. (Prosodin påverkas av det dåliga flytet.)

Kommentar

Helhetsintrycket är att "exempel 2" ligger på övre.

SKRIFTLIG PRODUKTION exempel 2

1990 som så många immigererade Jag och min familj till Sverige för vi hade politiska Problemmet. Efter flyttning läste jag i geografiska böcker som Sverige men det var bara en information som någon hade om ett land och alldrig trodde jag för att resa eller flytta till Sverige.

Jag hade läst att Sverige lade i norra Europa och tillhörde skandinaviska länder och hade cirka 8 miljoner invånare. Jag hade också läst att Sveriges huvudstad Stockholm kallades norra Venedig. Boken hade beskrivit om de vackra sjöarna som fanns i Stockholm. I den boken skrevs om Klimatet också. Det var allt som jag hade läst men när jag kom hit för första tiden för åtta månader sen hittade jag Stockholm ner vacker. Eftersom jag hade läst om Stockholm och Uppsala, intresserade jag gå och titta på dem men jag måste säga att jag kunde inte hälsa till de vackra sjöarna och flera intressanta mossor därför att jag inte tid. Först bodde vi i ett andra hand lägenhet i Tensta vi vantrides där. Lägenheten var bode liten och dyrt. vi bodde i ett rum och kök. Min fru krävde och bad bostadsförmedlingen för första hand lägenhet. Nu bor vi i ett lägenhet som har två rum och kök i Blågården.

Jag måste säga att innan jag hade vi flyttat till Sverige. Jag och min fru tänkte inte på ett Paradis men vi måste säga. Nu kunde vi hitta ett nytt hemland för mina barn och vi förstod att våra barn skulle leva i friheten och bra situation i framtiden.

SFI-NIVÅN		X		X
ÖVRE	X		X	
MELLAN +				
MELLAN -				
NEDRE				
	A	B	C	D

A Har vissa oklarheter.

B Är på nivå.

C Kan en del ord: tillhöra, kaffas, beskriva, vantrivas, kräva. Brister i exakthet: mossa?, kräver/ber, hälsa till i stället för besöka.

D Bra ordföljd, bra bestämdhet, utmärkt tempus, bra morfologi, smärre stavfel.

(Läslighet: acceptabel med anmärkning för liten bokstav på namn.)

Kommentar

Helhetsintrycket är att "exempel 2" ligger mellan övre och nivå. Använder "efter" i stället för "innan" i början av uppsatsen vilket förvirrar läsningen.

Helhetsomdöme

Denna deltagare har inte nått nivån. Han bör få mer träning i att tala svenska samt få tillfälle att rätta till "skriften".

SAMTAL exempel 3

SFI-NIVÅN	X	X	X	X	X
ÖVRE					
MELLAN +					
MELLAN -					
NEDRE					
	A	B	C	D	E

- A Inga missförstånd. Bra strategier. När hon inte kan ett ord hittar hon omskrivningar.
- B Många, långa komplexa meningar.
- C Bra flyt, men är angelägen om att hitta det rätta ordet – tvekar då.
- D Ett avancerat ämne, söker ord ibland p g a detta.
- E Bra. Behärskar ordföljd, tempus etc.

Uttal: bra.

Kommentar

Helhetsintrycket är att "exempel 3" ligger på nivå.

SKRIFTLIG PRODUKTION exempel 3

Min första tid i Sverige var i juli 1989, när jag kom med Per – som jag är nu gift med – för semester. Vi åkte båt till Utö, vädret var soligt med en liten vind. Vi fick ett vackert rum i Utös hotellet, och gick omeblbart till stranden. Jag vill "prova" vatten, medan i stället föll jag in i havet; jag skrek "Per!", och Per kom och ... också föll i vattnet. Därefter regnade det, så vi kom trötta och nästan nakna till hotellet. Vad jag kommer ihåg är också att dagarna var så långa och sköna (solen sken fortfarande klockan 11!), att vi åkte cykel vid Utös kust, att det fanns en konsert i kyrkan, allting var så ovanligt, roligt och vackert.

SFI-NIVÅN				
ÖVRE	X	X	X	X
MELLAN +				
MELLAN -				
NEDRE				
	A	B	C	D

- A** Utnyttjar strategier: t ex "prova" där hon inte kan ordet.
- B** Har ett komplext språk.
- C** Svårt att bedöma eftersom uppsatsen är så kort.
- D** Bra ordföljd, rätt många "onödiga" formfel, utmärkt tempus, bra stavning.

(Läslighet: acceptabel.)

Kommentar

Helhetsintrycket är att "exempel 3" ligger på övre.

Helhetsomdöme

Denna deltagare ligger mycket nära nivån. Bör få tillfälle att höja den skriftliga nivån något.

SAMTAL exempel 4

	×		×		
SFI-NIVÅN		×		×	×
ÖVRE					
MELLAN +					
MELLAN -					
NEDRE					
	A	B	C	D	E

A Förstår mycket bra och förmedlar också väl vad hon vill säga.

B Har ett komplext språk.

C Mycket bra flyt. Tvekar aldrig.

D Ett bra vardagligt ordförråd.

E En del småfel. Bra ordföljd.

Uttal: bra

Kommentar

Helhetsintrycket är att "exempel 4" ligger en bit över nivån.

Min första dag i Sverige

Den dagen när man kom till främmande land. Långt senare kommer man ihåg alla ljud, hur människor såg, och hur vädret var och vad som hände. Så här var det för mig. Människor var så olika man var rädd och tar kontakt med människor man vet inte hur folk ska ta den. När jag kom till Sverige det var vinter tiden det var mycket snön och det var mycket kallt och jag hade aldrig sett snö, det var så olika, kläder fick man använda kanske mycket så man höllse varm i kroppen, man var inte van och använde så mycket kläder, men var rädd och promanera, därför det är halk och mycket is på gatan, men fick använda bra stovlar som man kunde gå ordentligt man sommaren är bra det är så vackert och fin överallt, i sommaren man ser mycket ljus det blir inte mörkt som vinter man kunde vara ute länge man på vinter tiden det börjar blir mörkt snabbt. Har vinter är för lång cirka 8 månader man sommaren är kort i sommar är det så naturen i sommaren man kan bada och sola. Svenska språk är inte lätt när man vill uttala och vill skriva det är svårt speciall svensk grammatik. Sverige är ett bra land att bo, man inte vädret, därför man vet ej hur det kan vara. Maten är bra man få använda eget kryddor. Det var allt jag vill säga min första dag i Sverige.

SFI-NIVÅN			X	
ÖVRE	X	X		X
MELLAN +				
MELLAN -				
NEDRE				
	A	B	C	D

- A** Skriver som hon pratar. Inte van att skriva svenska.
- B** Försöker sig på ett komplext språk, men mycket blir fel eftersom hon inte sätter punkt.
- C** Har de ord hon behöver.
- D** Vet inte vad huvudsats och bisats är. Gör ingen skillnad på man/men. Använder och i stället för att. "Höllse" i stället för höll sig.

(Läslighet: acceptabel.)

Kommentar

Helhetsintrycket är att "exempel 4" ligger på övre.

Helhetsomdöme

Denna deltagare som ligger högt muntligt bör få tillfälle att rätta till meningsbyggnad, grammatik och stavning. Hon bör få någon typ av skrivkurs.

SAMTAL exempel 5

SFI-NIVÅN					
ÖVRE					
MELLAN +				×	
MELLAN -	×	×	×		×
NEDRE					
	A	B	C	D	E

- A** Samtalet hålls på för hög nivå för deltagaren. Han har inte heller förstått "video" riktigt.
- B** Få komplexa meningar.
- C** Dåligt flyt. Stackato. Letar efter ord.
- D** Han har många ord men använder dem fel.
- E** Ordföljd inkonsekvent. Han klarar inte indirekt tal. Grammatiken svag i sin helhet.

Uttal: begripligt, men störande. Dåligt både när det gäller enskilda ljud och prosodi.

Kommentar

Helhetsintrycket är att "exempel 5" ligger på mellan.

SKRIFTLIG PRODUKTION exempel 5

Jag kommer från Iran. Jag bor i Sverige. Jag längtar efter mitt land som jag växt i med min family och mina kompisar.

Första dag när jag kom till Sverige, jag presenterade mig till polisen. Här Klimat, människor städer är an-norlunda. Väderet är kallare och regnar mycke. Sveriges folk är ljusare. Här finns frihet och demoKrasimer. Efter tre månader flyttade jag till en vacker Ö som heter Öland. Där jag bodde med några iranner i en lägenhet. I flyktinförlägnig bodde också folk från andra länder till exempel från Chili, Rumanien och så vidare,...

En dag jag lånde en liten båt från flyKtingförlägnig och med min Kompis vi seglade Framför öland finns en ö som var Liten. Vi trodde att vi kan oroar (segla) dit. Sen min Kompis blev rädd och sa "vi måste komma tillbaka". Han hade bråttom därför förlorade han sin ro och vi kunde inte dycka i vatten. Vågorna var nästan stor och farlig, vi hade bara en ro. Vågorna skulle ta av oss båtskontrollen och sen ramlar den ner men jag Kunde kontrollera båtsframe mot vågorna därför att den var skärp och tog bort vågorna. Blåste mycke och öland varje minuter blev mindre och mindre vi såg fartygerna som gick framför oss. Vi vinKade och vislade men ingen förstod. Hella natten vi var på havet. När himlen var mörk. Vi såg tre stycken polisbåtar som var på havet och de åkte från en sidan till anda sidan och de hade mycke avstånd från oss.

På morgonen när vädret blev ljusare. jag upptäkte att vi ä på en öKänd plats, mellan havet några klippor var ute från vatten. På dagen havet blev still och vi var mellan några öar. Sen vi kunde segla till en liten ö dit vi hittade några trä som genom trä rodde vi till en ö som vi såg ett hus i. Med hjälp av en helekopter flög vi till polis station i Kalmar.

SFI-NIVÅN	X	X	X	X	X
ÖVRE					
MELLAN +					
MELLAN -					
NEDRE					
	A	B	C	D	E

- A** Bra disposition. Kan beskriva ett skeende bra. Dock några obegripligheter.
- B** Har ett komplext språk.
- C** Har ett bra ordförråd, men har inte de "fackuttryck" som han behöver för berättelsen t ex åror, ro, för, planka, paddla.
- D** Bra tempus.

(Läslighet: acceptabel.)

Kommentar

Helhetsintrycket är att "exempel 5" kan beskriva ett skeende utmärkt, men att han har lite för många grammatiska fel vilket gör att han blir obegriplig ibland.

Helhetsomdöme

Denna deltagare skriver bättre än han talar. Han ligger på övre, men bör få mycket talträning.

SAMTAL exempel 6

SFI-NIVÅN			X	
ÖVRE	X	X		X
MELLAN +				
MELLAN -				
NEDRE				
	A	B	C	D

- A** Förstår allt men bitvis svår att förstå p g a det dåliga uttalet.
- B** Mycket komplext språk.
- C** Han pratar lite för snabbt så han hinner inte med själv.
- D** Stort ordförråd trots felanvändning av vissa ord.
- E** Hans grammatik räcker för nivå trots vissa brister i morfologi.

Uttal: begripligt, men störande.

Kommentar

Helhetsintrycket är att "exempel 6" ligger på nivå.

En promenad genom mitt hemland

Jag skulle vilja berätta många saker om mitt land men kanske paperet och tiden räcker inte.

Peru, landet som jag kommer från, ligger i Sydamerika, vid stilla havet.

Trots Peru är inte känt mycket i Norra Europa, det har både rika och intressanta kulturella och arkeologiska arv.

För många år sedan blomstrade flera kulturer i Peru vars konst och tyger man kan fortfarande se och studera i flera museer som finns i huvudstaden Lima och andra städer i Peru.

När spanjorerna kom till Peru, fanns de Inkakulturen där. Inkakulturen utvecklades i en relativ kort tid. De tog många utvecklingar av andra kulturer som var mycket positiva och som hjälpte bilda Inkas Rike. De grundade många städer och byggde många vägar som även idag användes och är viktiga för transportera livsmedel och andra varor.

Även idag finns det många forskare som frågar sig hur kunde Inkafolket bilda kolossala byggnader för de hade inte och vet ingenting om hjulen. I Inkastaden fanns det inte hunger och folket hade alltid mat.

Hur kan man beskriva peruanska folket? Det är svårt. Olika kulturer, olika folket, och olika tankar orsakade detta svårighet. Man kan säga att peruanska folket är en blandning. Om man pratar om kläder, mat och festen, det ska finnas stora skillnader från en del av landet till den andra. Det finns också olika klimater i Perú som orsakar att det ska finnas olika metoder för odling, tillsammans med olika produkter.

I den delen av landet kallade "Costa" (Kusten, vid stilla havet) man kan äta fisk, skaldjur. I Anderna odlar man potatis och andra rotfrukter medan i den tropiska regnskogen finns det ananas, mangos, bananer etc.

¹ Deltagaren sätter bindestrecket under raden när han avstavar ord.

SFI-NIVÅN	X	X	X	X
ÖVRE				
MELLAN +				
MELLAN -				
NEDRE				
	A	B	C	D

A En välstrukturerad uppsats.

B Ett mycket komplext och varierat språk. Klara övergångar etc.

C Stort och varierat ordförråd.

D Endast småfel. Behöver lära sig sätta bindestreck.

(Läslighet: acceptabel.)

Kommentar

Helhetsintrycket är att "exempel 6" ligger på nivå.

Helhetsomdöme

Denna deltagare har nått nivån.

Exempel på blanketter m m

Blankett för gruppindelning

Ifylles av sökande:

Namn:	M K	Personnummer:
c/o		
Gatuadress:		
Postnummer:	Ortnamn:	
Telefonnummer:		

Ifylles av skolan:

Modersmål:	Nationalitet:
Ankomstdatum: Folkbokföringsdatum: Sökt UT:	Tidigare svenskstudier:
Andra språk än modersmålet:	
Utbildning:	
Arbetslivserfarenhet:	
Kontakt med svenska språket: ☐ lite ☐ ganska mycket ☐ mycket	
Planer för framtiden:	
Kunskaper i svenska:	
Övrigt:	

Analysschema för bedömning av SAMTAL

SFI-NIVÅN					
ÖVRE					
MELLAN +					
MELLAN -					
NEDRE					
	A	B	C	D	E

A KOMMUNIKATIONSFÖRMÅGA

- förmedla budskap
- uppfatta budskap

B SPRÅKANVÄNDNING

- komplexitet
- stereotypi

C FLYT

D VOKABULÄR

- exakthet
- variation
- idiom, fraser och uttryck

E GRAMMATIK

- ordföljd
- bestämdhet
- tempus
- morfologi

UTTAL

- prosodiskt
- segmentellt

bra _____

acceptabelt _____

begripligt, men störande _____

obegripligt _____

Analysschema för bedömning av SKRIFTLIG PRODUKTION

SFI-NIVÅN				
ÖVRE				
MELLAN +				
MELLAN -				
NEDRE				

A

B

C

D

A HELHETSINTRYCK

- organisation
- klarhet i uttrycket

B SPRÅKANVÄNDNING

- komplexitet
- stereotypi

C VOKABULÄR

- exakthet
- variation
- idiom, fraser och uttryck

D GRAMMATISK KORREKTHET

- ordföljd
- bestämdhet
- tempus
- morfologi
- stavning

LÄSLIGHET

- interpunktion
- användning av stor/liten bokstav
- på raden m m

acceptabel _____

acceptabel, med anmärkning _____

oacceptabel _____

BEDÖMNINGSBLANKETT

SFI

Namn: .....

Testtillfälle:.....

SAMTAL

SFI-NIVÅN					
ÖVRE					
MELLAN+					
MELLAN -					
NEDRE					

Kommentar: .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

A B C D E

- A. Kommunikationsförmåga D. Vokabulär
 B. Språkanvändning E. Grammatik
 C. Flyt

SKRIFTLIG PRODUKTION

SFI-NIVÅN					
ÖVRE					
MELLAN +					
MELLAN -					
NEDRE					

Kommentar: .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

A B C D E

- A. Helhetsintryck D. Grammatisk korrekthet
 B. Språkanvändning E. Läslighet
 C. Vokabulär

Förstå talad svenska: .....

Förstå skriven svenska: .....

Uttal: .....

SO: .....

Exempel på tidningsnotiser

Allt fler kolerafall i världen

■ Antalet registrerade fall av kolera ökade förra året med 30 procent, visar ny statistik från Världshälsoorganisationen, WHO. Antalet fall uppgick till drygt 69 000 — och ökningen registrerades före den allvarliga koleraepidemin i Sydamerika.

Merparten av kolerafallen förekom i Afrika och Asien, uppger WHO. Nepal, Malawi och Angola toppade listan, men flera länder rapporterade nya fall, däribland Rumänien, Sovjetunionen och Nya Zeeland. Latinamerika var fram till slutet av 1990 ännu fritt från kolera.

Förra året registrerade Världshälsoorganisationen 69 361 fall jämfört med 53 970 fall 1989. Afrika svarade 1990 för nästan 37 000 fall. (AP, Genève)

Vinglig ambulansfärd

■ Två, eller kanske tre, kraftigt berusade män stal natten till lördagen en ambulans vid Nacka sjukhus. Färden slutade vid Londonviadukten. Där kvaddades ambulansen så illa att den aldrig lär kunna användas som ambulans igen. Mycket är oklart i historien. Man vet inte varför männen var vid sjukhuset. Själva tror de att de varit där för att söka vård. Ätminstone en av dem.

Enligt honom var alla tre med från början, när ambulansen stals. Men den tredje mannen anser själv att han blivit hämtad med ambulans i stan. Han antog att han var så dålig att han skulle till sjukhus.

(TT, Stockholm)

Fint rödvin slut på nolltid

■ 4 000 buteljer såldes slut på en och en halv timme, och åtskilliga besvikna kunder fick lämna Systembolagets specialbutik vid Stureplan i Stockholm utan en flaska 1989 Crozes-Hermitage Alain Graillot för 117 kronor. Vinet har i tidningarnas vinspalter beskrivits som ett verkligt fynd. "Ett vin med unik potential", skrev DN:s Bengt-Göran Kronstam i söndagstidningen. "Det kommer att bli fullkomligt magnifikt med tiden, och det vore kriminellt att dricka det före 1995". Passar utmärkt till lagrad ost, vilt eller nötkött, tyckte han.

"Köp nu. Om tio år vågar jag inte föreställa mig priset" skrev Svenska Dagbladets Bengt Frithiofsson, som gav specialsортimentets röda pärla 98 poäng av 100. Och kunderna strömmade till på måndagsförmiddagen. Att flaskan inte bör öppnas på länge tycktes inte avskräcka. (DN)

Hemgjort körkort duger inte

Från TT

LAHOLM. Den 80-årige mannen visade fram ett fotografi på vars baksida han skrivit "Kört bil i 30 år". Det trodde han räckte som körkort.

Mannen stoppades i en poliskontroll i Laholm på tisdagen. När polisen bad om körkortet tog den 80-årige mannen fram ett körkortsfödral som innehöll ett ganska nytaget foto av honom.

På baksidan hade 80-åringen själv skrivit "Kört bil i 30 år". Men något riktigt körkort hade han inte. När polismanen något förvånad påpekade att han måste ha ett riktigt körkort svarade 80-åringen:

— Så länge jag inte kör på någon fortsätter jag.

Men med det lät sig inte polisen nöja utan det blir en rapport om olovlig körning. □

Klottrare städar

Artonårige Daniel Ramos i Los Angeles, USA:s värsta klottrare, har dömts till ett års fängelse för skadegörelse.

Dessutom måste han ägna 1 560 timmar åt att skura bort allt eget och andras klotter runt om i Kalifornien.

Han har sprejat ned minst 10 000 vägg- och murytor från San Diego i söder till San Francisco.

★

Exempel på cloze-test

DRAMA PÅ ANDRA VÅNINGEN

Kalle Larsson är 32 år. Han arbetar som ingenjör. Han är ogift och bor ensam i en lägenhet på andra våningen i ett hyreshus i stan.

Kalle var trött när han kom hem kl 7. Efter en lång och _____ dag på kontoret skulle det bli _____ att sätta sig en stund framför _____ och bara koppla av. Men först _____ han i alla fall gå _____ duscha.

När han kom ut från badrummet _____ hade torkat sig gick han ut _____ köket för att göra sig några _____. Han tog fram smör, bröd och pålägg _____ kylskåpet. Osten var nyköpt så _____ fick öppna förpackningen. När han skulle _____ plasten i soppåsen såg han att _____ var alldeles full. Bäst att kasta den _____ en gång, tänkte Kalle.

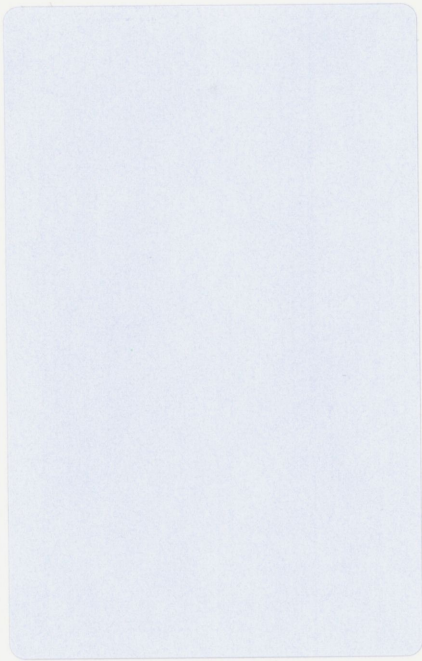
Han _____ på sig ett par kalsonger och _____ ut med soppåsen till sopnedkastet ute _____ trappupp-gången. Dörren lämnade han öppen. Samtidigt _____ någon porten mot gatan, det _____ korsdrag och Kalles dörr _____ igen. Och den var låst! Vad _____ jag nu? tänkte Kalle. Nästan naken _____ trappan! Han måste hitta på något. _____ hade ingen kontakt med sina grannar, _____ han ringde ändå på hos dem _____ bodde närmast honom. Det var ett _____ par som bodde där, han hade _____ på dem någon gång när de _____ i trappan. Dörren öppnades och kvinnan _____ öppnat tittade förvånat på honom. Kalle _____ vad som hänt och undrade om _____ kunde få komma in och ringa _____ en låssmed. Det var mycket pinsamt, _____ vad skulle han göra?

Eftersom Kalle _____ bär glasögon och han inte tagit _____ sig dem efter duschen, såg han _____ mycket dåligt. Så när han gick fram _____ telefonen snubblade han på en mattkant. Han _____ tag i kvinnans arm för _____ inte ramla, och Kalle är ganska kraftig så det slutade med att _____ två föll omkull på golvet. I _____ ögonblicket kom kvinnans man hem från jobbet och fick se sin fru ligga _____ golvet med en halvnaken man bredvid _____. Mannen hade varit boxare i sin _____ så han visste hur han _____ hantera en våldsman. Och det _____ Kalle känna på. Det hjälpte inte _____ han försökte förklara situationen, med _____ rak höger gick Kalle _____ nytt i golvet.

Klockan fyra på morgonen kunde Kalle äntligen gå och lägga sig. Då hade han varit på polisstationen, sjukhuset, hos tandläkaren och låssmeden. Livet är fullt av överraskningar tänkte Kalle innan han somnade.

Namn: _____ Datum: _____
Poäng: _____/50

L

sfi - 91

Gruppsammansättning och bedömning Kommentarmaterial

Föreliggande kommentarmaterial, som bl a behandlar bedömning av invandrades svensk-kunskaper, har till syfte att precisera och konkretisera texten i läroplanens allmänna del under rubrikerna "Mål", "Undervisningens innehåll" och "Metoder och arbetsformer". Exempel ges på bedömning av autentiskt språkmaterial - samtal och "uppsatser". Samtalen finns inspelade på det kassettband som medföljer kommentarmaterialet.

Gruppsammansättning och bedömning vänder sig främst till lärare som undervisar i sfi. Det är givetvis också av betydelse för lärare som har motsvarande undervisning inom grundläggande undervisning för vuxna (grundvux).

ISBN 91-38-40432-X (häfte + kassettband)

ALLMÄNNA FÖRLAGET

BESTÄLLNINGAR: ALLMÄNNA FÖRLAGET, KUNDTJÄNST, 106 47 STOCKHOLM,
TEL: 08-739 96 30, FAX: 08-739 95 48.

